

Stanovisko Rady pro výzkum, vývoj a inovace k návrhu Programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací SIGMA

I. Způsob předložení a projednání návrhu

Předseda Technologické agentury České republiky (dále jen „TA ČR“) Petr Konvalinka předložil dopisem ze dne 11. listopadu 2021 č. j. TACR 54-32/2021 ke stanovisku Rady pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „Rada“) návrh aktualizované verze Programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací SIGMA (dále jen „Program“) s žádostí o jeho projednání na zasedání Rady.

Návrh Programu byl projednán a stanovisko Rady bylo schváleno na 372. zasedání Rady dne 26. listopadu 2021.

II. K návrhu Programu

Navrhovaný Program bude flexibilním nástrojem poskytování účelové podpory, který umožní rychle a efektivně reagovat na aktuálně vznikající potřeby společnosti a hospodářství v oblasti aplikovaného výzkumu a inovací na národní i mezinárodní úrovni. Má rámcový charakter a je koncipován tak, aby urychlil a zjednodušil zadávání veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích se stejnými nebo podobnými parametry.

Program má postupně nahradit několik programů realizovaných TA ČR, které budou v následném období ukončeny (zejména se jedná o programy ÉTA, ZÉTA, GAMA, DELTA a unijní nástroje).

III. Shrnutí dosavadního projednávání návrhu Programu Radou

Programem SIGMA se Rada zabývala již na svých předchozích zasedáních.

Poprvé byl návrh Programu předložen ke stanovisku dopisem předsedy TAČR ze dne 12. března 2021 č. j. TACR 54-1/2021.

Program byl podle Postupu Rady při hodnocení návrhů programů účelové podpory a skupin grantových projektů schváleném na 351. zasedání dne 29. listopadu 2019 předložen dne 12. dubna 2021 na jednání Komise pro hodnocení výsledků (dále jen „KHV“), která k němu vznesla připomínky a další doplňující komentáře a navrhla dokument dopracovat.

Poté byl návrh Programu projednán v bodě A7 na 367. zasedání Rady dne 30. dubna 2021. Rada jednání k tomuto bodu přerušila, a zároveň uložila zpravodaji doc. Kouřilovi spolupracovat s TA ČR při vypořádání připomínek a doporučení KHV k návrhu Programu a ve spolupráci s TA ČR uspořádat jednání k návrhu Programu za účasti členů Rady, zástupců Ministerstva průmyslu a obchodu, zástupců TA ČR, Svazu průmyslu a dopravy a zástupců dalších resortů, kteří projeví o toto jednání zájem. Rada dále požádala TA ČR, aby po zapracování připomínek předložila další verzi návrhu Programu Radě k projednání.

První verze upraveného návrhu Programu byla předložena pro informaci na 369. zasedání Rady dne 25. června 2021.

Druhá verze v podobě aktualizovaného návrhu Programu byla předložena dopisem ředitele kanceláře TA ČR ze dne 14. září 2021 čj. TACR/54-25/2021

a následná (třetí) verze byla zaslána dopisem předsedy TA ČR ze dne 27. září 2021 č. j. TACR 54-27/2021.

Radě se předkládá ke stanovisku Rady upravená verze návrhu Programu.

IV. Právní a metodický rámec Programu

Program bude realizován podle:

- zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací);
- Smlouvy o fungování Evropské unie 2012/C 326/01 (článek 107);
- Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, zejm. čl. 25, 28, 29 v pozdějším znění (text s významem pro EHP), (dále jen „Nařízení“) - popř. se bude řídit jeho novelou platnou v době vyhlášení veřejné soutěže Programu;
- Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis, v pozdějším znění;
- Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací – Úřední věstník Evropské unie C 198, 27. června 2014 (dále jen „Rámec“);
- Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací, schválené usnesením vlády ze dne 8. února 2017 č. 107 (dále jen „Metodika M17+“);
- Základních principů přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací (příloha k usnesení vlády ze dne 13. května 2015 č. 351), (dále jen „Principy“);
- dalších strategických dokumentů z oblasti výzkumu, vývoje a inovací, zejména Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+.

V. Soulad se zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Rada hodnotí splnění požadavků návrhu Programu podle § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací takto:

a) Identifikační údaje, termín vyhlášení a doba trvání:

Název programu: Program na podporu aplikovaného výzkumu a inovací
SIGMA

Přidělený identifikační kód pro účely evidence v Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací je: „**TQ**“.

Program je navrhován na léta 2022 do roku 2029, tj. 8 let. První veřejná soutěž ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (dále také „veřejná soutěž“) na výběr projektů se předpokládá vyhlásit v roce 2022 se zahájením poskytování podpory od roku 2023. Každoročně bude vyhlášováno několik

veřejných soutěží. Základní parametry k vyhlášení veřejných soutěží jsou uvedeny v tabulce č 1 návrhu Programu.

Doba trvání jednotlivých projektů nepřekročí dobu trvání programu a určí ji podmínky konkrétní veřejné soutěže.

Poskytovatel předpokládá, že po roce 2029 bude Program prodloužen.

Podmínky prodloužení jsou stanoveny v části 5 návrhu Programu.

b) Výdaje na uskutečnění Programu, intenzita podpory

Výdaje na Program se předpokládají ve výši 8 925 mil. Kč. Z toho 7 140 mil. Kč bude hrazeno ze státního rozpočtu. Výše výdajů z ostatních zdrojů (včetně ostatních veřejných zdrojů) je 1 785 mil. Kč.

Přehled výše výdajů ze státního rozpočtu ČR a celkových výdajů Programu (v mil. Kč)

Rok	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Celkem
Částka ze SR	240	900	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	7 140
Ostatní zdroje	60	225	300	300	300	300	300	1 785
Celkem	300	1 125	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	8 925

Nejvyšší povolená intenzita podpory může pro jednotlivé kategorie činností a účastníků dle Nařízení činit až 100 %.

Poskytovatel bude intenzitu podpory dále upřesňovat v zadávacích dokumentacích k příslušným veřejným soutěžím. Intenzita podpory, stanovená jako procento uznaných nákladů projektu, se bude vypočítávat pro každý projekt a pro každého příjemce a dalšího účastníka samostatně. Pokud bude podpora poskytována podnikům, bude zachovávána maximální výše intenzity podpory dle Nařízení.

Nejvyšší povolené intenzity podpory pro průmyslový výzkum, experimentální vývoj a inovace a jednotlivé kategorie účastníků jsou uvedeny v tabulce č. 3 v návrhu Programu na str. 10.

V případě změny alokace rozpočtu mezi jednotlivými dílčími cíli o více než 20 % maximální částky, bude poskytovatel postupovat podle § 5, odst. 3 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, jako by se jednalo o podprogram programu, tzn., že předloží vládě ke schválení návrh na změnu Programu.

c) Specifikace cílů spolu s jejich odůvodněním a způsobem jejich dosažení, kritéria splnění cílů, srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí a očekávané výsledky a přínosy

Hlavním cílem Programu je podpora aplikovaného výzkumu a inovací vedoucí ke vzniku nových výsledků uplatnitelných v praxi, k řešení výzev a potřeb společnosti a hospodářství a k podpoře řešení systémových opatření výzkumného a inovačního prostředí.

Naplnění hlavního cíle Programu přispěje k efektivnímu fungování trhu, zejména k:

- zajištění příležitostí pro vzájemně prospěšnou spolupráci výzkumných organizací a podniků;
- zmírnění dopadů asymetrických informací;
- vyvolání kladných vedlejších účinků výzkumu, vývoje a inovací ve formě celospolečenských dopadů.

Naplnování hlavního cíle Programu bude probíhat prostřednictvím pěti dílčích cílů:

- 1) aktivity předaplikačního výzkumu,
- 2) začínající výzkumníci/výzkumnice a vyrovnání příležitostí v projektech aplikovaného výzkumu,
- 3) podpora inovačního potenciálu společenských věd, humanitních věd a umění,
- 4) mezinárodní spolupráce,
- 5) průřezová podpora (konkrétně se jedná o řešení aktuálních potřeb výzkumu, vývoje a inovací, dlouhodobých výzkumných záměrů, posílení/rozvoj regionálních inovačních ekosystémů, podporu systémových opatření a využívání nových příležitostí, které povedou ke zkvalitnění projektů aplikovaného výzkumu a inovací

Všechny dílčí cíle Programu budou přispívat k naplnování priorit Národní RIS3 strategie 2021+, a tím také k naplnování opatření č. 21 Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+.

Kritéria splnění cílů - dosažení cílů Programu bude hodnoceno v souladu s metodikou a dalšími podmínkami stanovených poskytovatelem v rámci jeho průběžného a závěrečného hodnocení, a to nejen na základě souboru indikátorů vstupů, výstupů, výsledků a dopadů určených pro monitorování průběhu plnění Programu (průběžné hodnocení), ale také podle jeho celkové výkonnosti a úspěšnosti (hodnocení dopadů). Sledování indikátorů hlavního a dílčích cílů budou probíhat na základě kvantitativních i kvalitativních dat.

Indikátory Programu jsou uvedeny v tabulce na str. 15. návrhu Programu.

Srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí – uvedeno na str. 17 a 18. návrhu Programu.

Očekávané výsledky – jsou stanoveny v části 16. návrhu Programu.

Program umožní dosáhnout všech druhů výstupů ve formě výsledků dle metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory platné v době hodnocení programu (dále jen “metodika”).

Podporu získají pouze ty projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení alespoň jednoho hlavního výstupu ve formě výsledku dle metodiky. Výčet podporovaných výstupů ve formě výsledků bude konkretizován při přípravě jednotlivých veřejných soutěží a bude vždy upřesněn v dané zadávací dokumentaci.

Indikátory Programu jsou obsahem tabulky č. 4 na str. 15. návrhu Programu.

Očekávané přínosy jsou popsány v části část 17 návrhu Programu a jsou rozděleny do tří základních oblastí: ekonomické; společenské a pro podporu výzkumu, vývoje a inovací v ČR.

Očekávané ekonomické přínosy lze předpokládat hlavně v rozvoji technologií a postupů a s tím spojených dopadů jako například zvýšení tržeb, vývozu firem, produktivity práce, vyšší prestiže podniků a výzkumných organizací či usnadnění pronikání na zahraniční trhy.

Lze předpokládat zvýšení počtu spoluprací a uplatnitelnosti výsledků výzkumných organizací a podniků a zvýšení počtu založených start-up a spin-off firem. Současně aktivity Programu napomohou k posílení fungování regionálních inovačních systémů v krajích a k posílení počtu subjektů spolupracujících s regionálním inovačním centrem.

U společenských přínosů lze předpokládat zvýšení kvality života (zkvalitnění vzdělávání, zefektivnění sociálních aparátů a služeb, zvýšení mezd či snadnější přístup k novým technologiím formou otevřeného přístupu). Z pohledu mezinárodního přesahu lze očekávat i větší provázanost mezinárodní výzkumné spolupráce, sdílení know-how a zvyšování účasti v mezinárodních konsorciích. Očekává se široké využití získaných znalostí díky transferu technologií a zpřístupnění výsledků VaVal veřejnosti v maximální možné míře. Program přispěje k odstraňování bariér a řešení společenských výzev v inovačním systému a ve společnosti.

d) Požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů a způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů – stanoveno v částech 13 a 18 návrhu Programu

Podporu na projekt realizovaný v programu mohou získat pouze ti uchazeči, kteří splňují podmínky způsobilosti dané § 18 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a Nařízením. Uchází-li se o řešení jednoho projektu společně více uchazečů, vztahuje se povinnost prokázat způsobilost na všechny tyto uchazeče.

V souladu s pravidly stanovenými zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací jmenuje poskytovatel komisi pro přijímání návrhů projektů. O přijetí či nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže rozhoduje poskytovatel v souladu s § 21 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, a to na základě protokolu zpracovaného komisí pro přijímání návrhů projektů, resp. odborným poradním orgánem.

Pro hodnocení návrhů projektů přijatých do veřejné soutěže ustanoví poskytovatel odborný poradní orgán. Předpokládanými kritérii pro výběr projektů jsou: splnění podmínek veřejné soutěže, potřebnost projektu, proveditelnost a postup realizace projektu a očekávané výsledky a dopady projektu.

Podrobnější informace o podmínkách konkrétní veřejné soutěže a dalších náležitostech, včetně hodnoticího procesu, stanoví zadávací dokumentace k příslušné veřejné soutěži.

Součástí hodnocení návrhu projektu bude rovněž vyhodnocení případných duplicit s jinými projekty aplikovaného výzkumu a inovací.

VI. Soulad s evropskými předpisy

Při přípravě návrhu Programu poskytovatel respektoval ustanovení a požadavky Nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu

s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, ve znění pozdějších předpisů a Rámce.

V současné době probíhá příprava nového Nařízení. Pokud by došlo k zásadním změnám v částech programů, bude po konzultaci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže dán Program do souladu s novou právní úpravou.

Poskytovatel uvádí, že maximální povolená výše podpory projektu (bez oznamovací povinnosti a podrobnějšího posouzení EK) stanovená Nařízením Komise (EU) nebude překročena.

Pokud jeden podnik obdrží v Programu veřejnou podporu vyšší než 500 tis. EUR, budou informace o příjemci a jemu poskytnuté podpoře (v rozsahu dle přílohy III Nařízení) zveřejněny na centrální webové stránce ve smyslu čl. 9 Nařízení.

Motivační účinek bude poskytovatel posuzovat v rámci procesu hodnocení návrhů projektů podle čl. 6 Nařízení. Pro jeho splnění platí, že práce na projektu/činnosti nesmí být zahájeny před podáním žádosti o podporu.

VII. Vazby Programu na koncepční dokumenty z oblasti výzkumu, vývoje a inovací

Dokument je v souladu s Národní politikou výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+, která byla schválena usnesením vlády ze dne 20. července 2020 č. 759. Jednotlivé dílčí cíle Programu svým zaměřením přispívají k naplňování opatření č. 7, 8, 10, 14, 18, 23, 26, definovaných Národní politikou výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+.

Všechny dílčí cíle Programu budou přispívat k naplňování priorit Národní RIS3 strategie 2021+ a tím i opatření 21 Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací 2021+ a dokumentu Perspektivy rozvoje Technologické agentury České republiky v rámci systému českého výzkumu, vývoje a inovací 2021-2025.

Návrh Programu není v rozporu s dalšími koncepčními dokumenty z oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

VIII. Soulad s Principy

Při posouzení souladu s Principy Rada vycházela z návrhu Programu a Analýzy řešené problematiky pro návrh programu SIGMA (dále jen „Analýza“).

Návrh Programu je v souladu s částí 2. dokumentu Principy, který obsahuje Pravidla pro přípravu programů a skupiny grantových projektů.

IX. Náležitosti materiálu do vlády

Předložený dokument obsahuje dle Jednacího řádu vlády všechny náležitosti materiálu předkládaného na jednání vlády.

X. Souhrnné a věcné zhodnocení materiálu Radou

Předkládaný Program se má stát nástrojem poskytování veřejné podpory ve výzkumu, vývoji a inovacích nového typu. Jeho realizací dojde ke změně schémat podpory, zjednodušení administrativních postupů při zadávání veřejných soutěží se stejnými nebo podobnými parametry a rychlé a efektivní reakci na aktuálně vznikající potřeby a výzvy společnosti v oblasti aplikovaného výzkumu a inovací na národní i mezinárodní úrovni.

Program naváže na podporu oblastí, které jsou v současné době podporovány v programech ZÉTA, ÉTA, GAMA 2, DELTA 2 a relevantních nástrojích unijních programů. Zároveň se také předpokládá podpora některých nových typů aktivit (podpora regionům dle jejich inovačního potenciálu, podpora zavádění tzv. Responsible Research and Innovation (RRI) a podpora výzkumných potřeb v době přípravy programu neidentifikovaných).

Program mimo jiné umožní podporovat aktuálně vznikající potřeby ve výzkumu, vývoji a inovacích a dále postupně převezme podporu oblastí několika programů TA ČR, které budou ukončeny v následném období a pomůže při plnění cílů národních i regionálních strategií.

TA ČR plánuje postupný přechod ze současných schémat podpory realizovaných prostřednictvím programů (ÉTA, ZÉTA, GAMA, DELTA a unijní nástroje) na schémata podle aktuálních potřeb. Ta budou v souladu s programem stanovenými (a tedy dlouhodobými) oblastmi podpory, které představují dílčí cíle:

Program bude poskytovat účelovou podporu aplikovaného výzkumu a inovací organizacím pro výzkum a šíření znalostí, podnikům, organizačním složkám státu a územně samosprávným celkům. Zadávací dokumentace k jednotlivým veřejným soutěžím mohou zúžit počty uchazečů, preferovaným modelem spolupráce je účast podniku ve spolupráci s výzkumnou organizací.

XI. K vypořádání připomínek předchozích verzí návrhu Programu

Návrh Programu byl průběžně několikrát projednáván i Komisí pro hodnocení výsledků (dále jen „KHV“). První stanovisko KHV bylo ze dne 12. dubna 2021 a zabývá se verzí Programu z března 2021.

Toto stanovisko KHV obsahovalo deset připomínek a další doplňující komentáře a KHV doporučila návrh dopracovat.

Rada konstatuje, že návrh Programu byl podstatně přepracován, a to ve znění připomínek KHV včetně připomínek, které vyplynuly z následných jednání zpravodaje, TA ČR i dalších resortů a zainteresovaných zájemců.

Nejpodstatnější změnou je, že návrh doby trvání Programu byl významně zkrácen, a to z původně plánovaných 14 let (od roku 2022 do roku 2035) na 8 let (od roku 2022 do roku 2029). Do materiálu byly rovněž zapracovány upozornění a odkazy na dokument „Analýza řešení problematiky pro návrh programu SIGMA“, která některé dílčí části návrhu Programu rozvádí, rovněž bylo doplněno Manažerské shrnutí Analýzy řešení problematiky programu SIGMA.

K doporučující připomínce KHV k možným duplicitám ve financování a překryvům s již schválenými programy, zejména EPSILON, TREND, Country for the Future, Národní centra kompetence, evropské fondy, atd., TA ČR v návrhu Programu uvádí, že veřejné soutěže budou nastaveny a realizovány tak, aby nedocházelo k překryvům s ostatními programy na podporu výzkumu, vývoje a inovací, financovanými z veřejných zdrojů.

Doplněn byl i požadavek KHV na lepší vysvětlení zohlednění specifik potřeb aplikovaného výzkumu v oblasti společenských, humanitní věd a umění.

Poskytovatel předpokládá, že po roce 2029 bude program SIGMA prodloužen. Prodloužení programu se bude připravovat na základě výsledku průběžné evaluace tak, aby mohlo být schváleno nejpozději v souladu s harmonogramem přípravy

rozpočtu na rok 2030. Prodloužený program SIGMA má reflektovat zejména zkušenosti z 2. průběžného hodnocení programu, které se uskuteční v roce 2027.

K připomínce KHV k analýze absorpční kapacity je v příloze č. 1 návrhu Programu konstatováno, že návrh rozpočtu Programu „*počítá s postupným náběhem podpory jednotlivých aktivit dle jejich ukončení v předcházejících programech TA ČR. Jedná se o aktivity z programů ZÉTA, ÉTA, GAMA 2, DELTA 2 a relevantní nástroje unijních programů. Dále také počítá s podporou nových typů aktivit (výzkum a inovace v regionech, podpora aktuálních výzev, zavádění principů RRI do projektů aplikovaného výzkumu a inovací atd.) v rámci DC 5, a to ve výši do 20 % celkového rozpočtu programu SIGMA. Pro dílčí cíle, do nichž budou přecházet běžící programy – 1, 2, 3 a 4 – je rozpočet stanoven podle aktuální alokace daných programů, který kopíruje postupné zapojování veřejných soutěží navýšených o inflaci, a také ze závěrů dostupných interim a závěrečných evaluací, které dokládají absorpční kapacitu – potenciál a smysluplnost jejich rozsahu.*“

KHV se upraveným návrhem Programu zabývala také na svém zasedání dne 29. září 2021. Připomínky KHV jsou zapracovány do části XII. Stanoviska Rady.

XII. Připomínky Rady

Zásadní připomínky:

1. Návrh Programu podle je třeba dopracovat podle výsledků předchozích jednání, zejm. jednání předsednictva Rady a předsednictva TA ČR za účasti zpravodaje doc. Kouřila dne 20. října 2021 a dne 11. listopadu 2021, a to v bodech:
 - soulad Programu s požadavky danými zákonem č. 130/2002 Sb.,
 - řídicí a koordinační struktury a role Rady.

Návrh nesplňuje požadavky dané § 5 odst. 2 písm. c) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací - hlavním cílem Programu je podpora celého aplikovaného výzkumu a inovací a dílčí cíle Programu nejsou formulovány jako cíle, ale podporované oblasti. Tento postup je možný jen u typů grantových projektů v základním výzkumu, ale nikoliv u programů aplikovaného výzkumu a inovací. Řešením může být zejména přejmenování dílčích cílů. Návazně na to jsou jako hodnoty indikátorů splnění cílů Programu uváděny studie atd. (tj. je navrženo, že při předložení studie jsou cíle Programu splněny), např. u kritéria Společenská relevance a u řady dílčích cílů Programu.

2. Rada nemá podle § 35 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací navrhnout tematické zaměření veřejných soutěží, jejich harmonogram, alokace prostředků na dílčí cíle atd. Tato navrhovaná role Rady je v rozporu i se Statutem Rady, podle kterého se členové Rady nesmí podílet na rozhodování poskytovatelů, aby nedocházelo ke středu zájmů (Rada návrh programů hodnotí, navrhuje na ně výdaje SR VaVal, a proto se na jejich přípravě a realizaci nemůže podílet). Řešením by mohlo být, že by v koordinační skupině byli zástupci Rady stálými hosty.
3. V části 2. Právní rámec Programu se uvádí, že Program bude realizován podle „Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis, v pozdějším znění“.

Rada žádá, aby do předkládací zprávy bylo doplněno, za jakých podmínek bude moci být využito pravidlo de minimis.

4. Rada žádá, aby do části 2. Právní rámec Programu bylo doplněno, že *„Poskytovatel podpory bude v rámci procesu hodnocení návrhů projektů posuzovat dosažení motivačního účinku podpory u každého návrhu projektu a u každého uchazeče individuálně“*.
5. V návrhu Programu se uvádí, podle kterých právních předpisů bude Program realizován. V souvislosti s tím je konstatováno, že *„Program je vyňat z oznamovací povinnosti podle čl. 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, neboť splňuje podmínky Nařízení.“*

Rada žádá o doplnění, jakým způsobem a na základě kterých pravidel bude veřejná podpora ošetřena. Pokud Program nezakládá veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 Smlouvy o fungování EU, je třeba uvést zdůvodnění, např. odkazem na konkrétní část Rámce, která se týká podpory neekonomických činností výzkumných organizací. Jednotlivé podmínky příslušného předpisu je třeba zapracovat do návrhu Programu.

Vzhledem k tomu, že návrh Programu ani Analýza neobsahují údaje o odhadovaných počtech projektů a není uveden ani počet veřejných soutěží, které budou vyhlášeny za dobu trvání Programu, nedá se odvodit předpokládaná výše podpory na projekt.

Vzhledem k navržené délce trvání Programu a rozpočtu, je třeba zvážit a zdůvodnit, zda Program nebude třeba předložit Evropské komisi k notifikaci. Rada požaduje v tomto smyslu konzultovat návrh Programu s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.

6. Do návrhu Programu je třeba doplnit vysvětlení, jakým způsobem budou již v průběhu Programu sbírána data za kontrolní skupinu nepodpořených žadatelů o podporu v jednotlivých veřejných soutěžích Programu. Zajištění dat za relevantní kontrolní skupinu je zásadním předpokladem pro provedení kontrafaktuálního vyhodnocení motivačního účinku programu (na vstupy, chování, výsledky a také dopady). Bez takové datové základny nebude možné smysluplně naplnit plán provádět kontrafaktuální ekonometrické hodnocení Programu, který je opakovaně zmiňován v Příloze 1.

Poznámka:

Nedoporučujeme se spoléhat na to, že relevantní data možná budou k dispozici v externích databázích jako Bisnode, kde může být pokrytí menších žadatelů o podporu nedostatečné, a které tradičně obsahují pouze finanční ukazatele, a nikoliv informace o inovačních vstupech, chování a výsledcích, které jsou pro vyhodnocení tohoto Programu zásadní. Souhrnná (agregovaná) data poskytovaná ČSÚ nebudou pro kontrafaktuální ekonometrické hodnocení použitelná a z tohoto důvodu by bylo vhodné projednat možnost využití mikrodat z šetření ČSÚ ve spolupráci s MPO, které k nim má přístup jako detašované pracoviště statistické služby.

7. Rada požaduje, aby TA ČR do Analytické části uvedla, jakým způsobem zohlední závěry vyhodnocení ukončených programů ZÉTA, ÉTA, GAMA 2, DELTA 2 do již běžícího Programu.

Vzhledem k tomu, že se jedná o Program, který má ambici do sebe transformovat již běžící programy, je nutné znát mechanismus, jakým způsobem budou závěry hodnocení zohledněny do realizace Programu.

8. K době trvání Programu (část 6)

Poskytovatel předpokládá, že po roce 2029 bude Program prodloužen a uvádí, že prodloužení Programu se bude připravovat na základě výsledku průběžné evaluace tak, aby mohlo být schváleno nejpozději v souladu s harmonogramem přípravy rozpočtu na rok 2030.

Aby bylo možné plynule navázat na 1. část Programu s dobou trvání do roku 2029 s možností vypsát veřejnou soutěž tak, aby ji bylo možné začít financovat v roce 2030, je nutné mít prodloužení Programu schváleno nejpozději v rozpočtu pro rok 2029, se kterým budou schváleny také výhledy pro rok 2030 a dále. Rada důrazně doporučuje začít připravovat prodloužení Programu s dostatečnou časovou rezervou, tj. nejpozději v druhé polovině roku 2027.

9. V části 9 Způsob realizace Programu poskytovatel uvádí, že tematická zaměření veřejných soutěží budou zahrnovat požadavky Rady a budou v souladu se strategickými dokumenty schválenými vládou ČR.

Rada požaduje vyjasnit a nastavit proces, jakým způsobem budou tematická zaměření konzultována s Radou jakožto poradním orgánem vlády, včetně vyjasnění závaznosti těchto požadavků pro TA ČR.

Podle § 35 odst. 2 písm. b) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací zabezpečuje Rada kontrolu souladu připravovaných programů s Národní politikou výzkumu, vývoje a inovací před jejich schválením vládou prostřednictvím stanovisek. Podle navrženého způsobu realizace Programu by v případě přípravy zaměření jednotlivých výzev Rada tuto možnost již neměla (stanovisko by bylo k Programu jako celku) a možnost kontroly by se omezila pouze na zástupce Rady v pracovní skupině, což není přípustné s ohledem na to, že Rada přijímá usnesení na svých zasedáních.

V části 9 Programu je uvedeno, že nad rámec ustanovení odborného poradního orgánu podle § 21 odst. 4) zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (Rada Programu), ustanoví poskytovatel koordinační skupinu, která bude sestavovat výhled zaměření veřejných soutěží.

Rada žádá, aby byl zástupce Rady nahrazen zástupcem výzkumné Rady TA ČR.

10. K zaměření Programu (část 6)

V textu je uvedeno, že Programem vznikne flexibilní nástroj poskytování účelové podpory, který umožní rychle a efektivně reagovat na aktuálně vznikající potřeby společnosti a hospodářství v oblasti aplikovaného výzkumu a inovací na národní i mezinárodní úrovni.

Rada žádá lépe vyjádřit pojem „aktuálně vznikající potřeba“ a především parametry či proces její identifikace a z textu odstranit výraz „flexibilní“ protože poskytování účelové podpory ze státního rozpočtu se řídí jasnými pravidly.

Z materiálu není patrné, jak je zajištěno, aby „aktuálně vznikající potřeba“ nebyla spíše dočasným a pomíjivým trendem, neboť ČR nemá kapacitu, aby

reagovala na všechny aktuálně vznikající potřeby. ČR má v oblasti výzkumu strategické dokumenty, dlouhodobé cíle a aktuální problémy je možné zohledňovat v rámci jednotlivých veřejných soutěží. Limity stávajícího schématu v tomto ohledu nejsou blíže specifikovány a pouze deklarovaný záměr vzniku flexibilního nástroje tímto Programem, který by tyto „limity“ odstraňoval, tuto vysvětlovací kvalitu nemá.

11. K části 9. Způsob realizace Programu

Rada žádá, aby navržená koordinační skupina byla rozšířena o zástupce Akademie věd ČR a dále o všechny poskytovatele podpory a zástupce krajů, zejména z postižených regionů, kteří budou mít o práci v této skupině zájem.

12. K části 12. Příjemci podpory

Pro období 2021 – 2027 vznikl zcela nový OP Fond Spravedlivé transformace, v rámci kterého bude podporován rovněž výzkum a inovace. V ČR se uvedený operační programu dotkne nejvíce odklonem od těžby uhlí zasažených regionů, tj. krajů Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého.

Rada žádá, aby mezi možnými příjemci podpory byly uvedeny také kraje a další samosprávné celky dle legislativy.

13. Očekávané výsledky Programu (část 16)

TA ČR uvádí, že Program bude hodnocen nejen na základě výstupů ve formě výsledků dle aktuálně platné metodiky, ale také podle dosažených poznatků, dovedností a dopadů. Tato hodnocení proběhnou v rámci průběžného a závěrečného hodnocení programu.

Rada požaduje odstavec přeformulovat tak, aby u průběžného hodnocení Programu nebylo zmiňováno hodnocení dopadů.

Hodnocení dopadů je nejsložitější částí hodnocení programů. Probíhá s určitým časovým odstupem (několik let), který se navíc velmi liší podle charakteru podpořené aktivity nebo oboru, kam jsou směřovány vytvořené výsledky. S časovým odstupem se velmi obtížně prokazuje příčinná souvislost, tj. že zjištěný přínos byl skutečně způsoben veřejnou podporou v rámci programu, protože ve sledované oblasti působí celá řada jiných vlivů.

14. Očekávané přínosy Programu (část 17)

V uvedené části je mimo jiné konstatováno, že Program snižuje časovou náročnost spojenou především s procesem tvorby nového programu, který by na aktuálně vznikající téma mohl reagovat, a přispívá tak k zefektivnění podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR.

Časová náročnost tvorby nových programů je mj. dána Postupem Rady při hodnocení návrhů programů účelové podpory a skupin grantových projektů, který byl schválen na 351. zasedání dne 29. listopadu 2019.

Rada žádá o přeformulování nebo odstranění informace i významném snížení časové náročnosti při tvorbě nového programu.

15. Kritéria splnění cílů Programu (část 19)

Je uvedeno, že dosažení cílů Programu se bude hodnotit nejen na základě souboru indikátorů vstupů, výstupů, výsledků a dopadů určených

pro monitorování průběhu plnění programu (průběžné hodnocení), ale také podle jeho celkové výkonnosti a úspěšnosti (hodnocení dopadů).

Rada požaduje odstavec přeformulovat tak, aby u hodnocení dosažení cílů Programu nebylo zmiňováno hodnocení dopadů.

Hodnocení dopadů je nejsložitější částí hodnocení programů. Probíhá s určitým časovým odstupem (několik let), který se navíc velmi liší podle charakteru podpořené aktivity nebo oboru, kam jsou směřovány vytvořené výsledky. S časovým odstupem se velmi obtížně prokazuje příčinná souvislost, tj. že zjištěný přínos byl skutečně způsoben veřejnou podporou v rámci programu, protože ve sledované oblasti působí celá řada jiných vlivů.

16. Kritéria splnění cílů Programu (část 19)

V této části je konstatováno, že k hodnocení dosažení cílů Programu budou mimo jiné zpracovány kvalitativní studie, které by měly upřesnit výsledky hodnocení naplňování cílů.

Rada požaduje doplnit informaci, zda zpracování uvedených studií vyvolá požadavek na navýšení výdajů na Program ze státního rozpočtu případně jiné rozpočtové položky kapitoly poskytovatele.

Stanovení kvalitativních indikátorů je možné, nicméně vzhledem potřebě velkého počtu studií, který je TA ČR plánuje zpracovat, by bylo vhodné doplnit do návrhu Programu popř. do předkládací zprávy informaci, kdo bude tyto studie zpracovávat (interní/externí subjekt) a z jakých zdrojů budou hrazeny, popř. i jejich předpokládanou finanční náročnost.

Připomínky k Analýze

17. Podle Principů musí Analýza obsahovat vazbu na Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, schválené usnesením vlády ze dne 19. července 2012 č. 552. V souladu s Principy (část 2 bod 6 dokumentu Principy) je třeba podrobněji stanovit úvahu (analýzu) o návratnosti vložených prostředků konkrétními, alespoň rámcově specifikovanými výstupy (např. publikace, výsledky s aplikačním potenciálem, jako jsou patenty, ověřené technologie, certifikované metodiky) a jejich počty, při čemž odhad předpokládané struktury uživatelů výsledků (veřejná správa, podniky, veřejné instituce) včetně odhadu jejich charakteristiky v obecné rovině (právní forma, v případě podniků hlavní obor činnosti a velikost).

Rada doporučuje KHV a TA ČR v této věci průběžně spolupracovat

18. V části 9.5.4.1 Systémová opatření na str. 40 Analýzy je uvedeno, že „Rada doplní činnost Evropského inovačního a technologického institutu.“

Pravděpodobně se jedná o Evropskou radu pro inovace, ale tento údaj je třeba upřesnit.

Rada žádá upravit Analýzu dle aktuální verze návrhu Programu, zejména aktualizovat body 23 a 24.

Připomínky k Předkládací zprávě

19. Rada požaduje do Předkládací zprávy nebo do Analýzy doplnit návrh Programu o tabelární přehled implementace aktivit ze současných ZÉTA, ÉTA, GAMA 2,

DELTA 2 do Programu, ve kterém budou uvedeny plánované výdaje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace kapitoly TA ČR.

Z návrhu Programu není zřejmé, jak je zohledněna souběžnost financování programu SIGMA s programy ZÉTA, ÉTA, GAMA 2, DELTA 2. V Programu se navrhuje poměrně progresivní rozpočet, který vychází zřejmě z toho, že Program bude postupně zajišťovat implementaci současných programů TA ČR a unijních nástrojů (do kterých bude poskytovatel zapojen). Ale není zřejmé, od kdy přesně u konkrétních programů implementace v rámci Programu nastane, jaké programy ještě budou v jednotlivých letech pokračovat samostatně a jak se tento Program projeví na celkové výši rozpočtu TA ČR.

20. Rada žádá doplnit do podkladové analýzy k návrhu Programu informace, jakým způsobem byli zapojeni do přípravy Programu relevantní aktéři (klíčové resorty, kraje, podniky, výzkumné organizace atd.).

21. Rada žádá z Předkládací zprávy vypustit formulaci:

„Aktuální znění návrhu programu SIGMA a přidružených materiálů odpovídá zejména úpravám vycházejících z jednání předsednictva Technologické agentury ČR a předsednictva Rady ze dne 20. října 2021. Z jednání vyplynulo několik zásadních změn oproti původnímu návrhu. Za nejzásadnější změnu poskytovatel považuje maximální výši rozpočtu programu v jednom roce. Dle změny výše rozpočtu, který po úpravě činí 7 140 mil. Kč (podíl ze státního rozpočtu), poskytovatel předpokládá, že budou v roce 2022 vyhlášeny veřejné soutěže v DC1, DC2 a DC3. S ohledem na analýzy v podkladových materiálech lze předpokládat, že úspěšnost veřejných soutěží programu SIGMA bude výrazně nižší než u veřejných soutěží ostatních programů TA ČR (u některých DC až okolo hranice deseti procent).“

22. Rada požaduje upravit Předkládací zprávu ve smyslu připomínek k návrhu Programu.

Doporučující připomínky

23. V příloze I., kapitole 2 (provázání na strategické dokumenty) doporučuje Rada zmínit dokument „Strategický rámec Česká republika 2030“, na základě kterého ČR implementuje Cíle udržitelného rozvoje (SDGs) přijaté v rámci OSN.

Tyto cíle se mimo jiné týkají i podpory vědy a výzkumu. Materiál Ministerstva životního prostředí „Zpráva o naplňování Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj v ČR“ přímo zmiňuje mezinárodní programy TA ČR. Odkaz na Agendu 2030 je relevantní také s ohledem na to, že program SIGMA se odkazuje na megatrendy potřebné ke kvalitnímu rozvoji země a společnosti a výstupy výzkumu, vývoje a inovací produkující „udržitelné, eticky přijatelné a společensky žádoucí výsledky“.

24. Rada doporučuje první větu odstavce: *„Dosažení cílů programu se bude hodnotit v souladu s metodikou a dalšími podmínkami stanovenými poskytovatelem v rámci průběžného a závěrečného hodnocení programu.“*, nahradit větou: *„dosažení hlavního cíle a specifických cílů Programu bude vyhodnocováno v souladu s Metodikou hodnocení výsledků výzkumných*

organizací a hodnocení výsledků ukončených programů platnou v době hodnocení Programu.“

K návrhu usnesení vlády

Bez připomínek.

IX. Závěr

Rada

- **souhlasí** s návrhem Programu a po vypořádání připomínek obsažených ve stanovisku **doporučuje** poskytovateli předložit návrh Programu do meziresortního připomínkového řízení,
- **doporučuje** vládě návrh Programu ve znění se zapracovanými připomínkami z meziresortního připomínkového řízení schválit.

V Praze dne 26. listopadu 2021